

Рівненський державний гуманітарний університет

Інститут психології і педагогіки

Психолого-природничий факультет

Кафедра природничих наук з методиками навчання

Силабус

Назва дисципліни	Організація роботи з обдарованими учнями в закладах освіти
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3,0 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Викладач (і) Прізвище, ім'я, по батькові	проф. Грицай Н. Б.
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри, соцмережі	Сайт кафедри https://pnmn.rshu.edu.ua/
Е-mail викладача:	grynat1104@ukr.net
Посилання на освітній контент дисципліни	Сайт кафедри https://pnmn.rshu.edu.ua/
Мова викладання	українська
Консультації	Очні консультації: розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій Он лайн- консультації: розклад присутності викладача на спеціальному форумі (в інтернет мережах).

Цілі навчальної дисципліни

Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Організація роботи з обдарованими учнями в закладах освіти» – ознайомити майбутніх учителів природничих наук, фізики, хімії, біології із особливостями навчання обдарованих учнів і навчити застосовувати їх на практиці.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Організація роботи з обдарованими учнями в закладах освіти» є: з'ясувати сутність поняття «обдарованість» та особливості обдарованих учнів, ознайомити з основними формами і методами навчання природничих предметів; поглибити знання з методики навчання біології, фізики, хімії, природничих наук.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей:

ЗК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці.

СК1. Здатність до формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

СК7. Володіння основами цілепокладання, планування та проєктування процесу навчання й виховання учнів з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і особливих освітніх потреб.

СК8. Здатність застосовувати сучасні методики та інноваційні технології, у тому числі й інформаційні, у професійній діяльності для забезпечення якості освітнього процесу з курсу природничих наук, біології, фізики та хімії у закладах загальної середньої освіти.

СК9. Здатність підбирати і складати творчі завдання та задачі, організовувати безпечно проведення навчально-дослідницької діяльності учнів у лабораторних і природних умовах.

СК14. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду для підвищення педагогічної майстерності.

Програмні результати

ПРН6. Застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасні методики і освітні технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні, для формування в учнів загальних і предметних компетентностей.

ПРН11. На основі рефлексії й аналізу передового педагогічного досвіду впроваджувати інновації у власній професійній діяльності та вдосконалювати її впродовж життя.

ПРН12. Використовувати сучасні досягнення в природничій освіті та наукових дослідженнях у власній практиці на уроках, у позаурочній і позакласній роботі.

Очікувані результати

- знати сутність поняття «обдарованість»,

- визначати основні характеристики обдарованих учнів;
- розуміти основні переваги та труднощі у навчанні обдарованих школярів;
- володіти методикою планування та проведення олімпіад, турнірів, конкурсів з обдарованими школярами;
- планувати наукові дослідження та написання наукових робіт з обдарованими учнями;
- застосовувати отримані знання під час педагогічної практики та в подальшій професійній діяльності.

Передумови

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Організація роботи з обдарованими учнями в закладах освіти» значно підвищиться, якщо здобувачі попередньо опанували матеріал таких дисциплін, як: педагогіка новітньої школи, психологія освітньої діяльності, біологія в старшій школі з методиками навчання, фізика в старшій школі з методиками навчання, хімія в старшій школі з методиками навчання.

Мотивація здобувачів вищої освіти. Майбутній учитель природничих наук, фізики, хімії, біології має усвідомити, що високий рівень їхньої методичної підготовки сприятиме підвищенню якості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Самостійна робота студентів відбувається з використанням базової та додаткової літератури з дисципліни, інтернет-ресурсів, матеріалів лекцій, методичних рекомендацій для виконання завдань практичних робіт, аналізу відеофрагментів.

Перелік тем

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ

Тема 1. Поняття «обдарованість» у сучасній науковій літературі

Розуміння сутності поняття обдарованості. Критерії та показники обдарованості особистості. Сучасні концепції обдарованості. Диференціювання понять «обдарованість», «талант», «здібності», «задатки». Складники обдарованості. Основні особливості обдарованих учнів.

Тема 2. Історичні аспекти вивчення обдарованості учнів

Педагогічні погляди зарубіжних (Л. Термана, Л. Голінгворт, Дж. Гілфорда, К. Тейлора, П. Торренса, Дж. Стенлі) та вітчизняних учених. Наукові праці Ю. Гільбуха, Р. Моляко, О. Кульчицької, В. Рибалки та ін. Програма «Обдарована дитина» на 2021-2025 рр.

Тема 3. Психолого-педагогічні аспекти роботи з обдарованими школярами

Природа обдарованості. Задатки та спадкові анатоμο-фізіологічні основи обдарованості. Роль соціального оточення у формуванні обдарованості. Вікові особливості розвитку обдарованих учнів. Види обдарованості.

Тема 4. Співпраця батьків, учителів та соціальних інституцій для розвитку обдарованості школярів

Особливості виховання обдарованих дітей у сім'ї. Роль батьків у вихованні обдарованого учня. Співробітництво і партнерство батьків з дитиною. Помилки батьків у вихованні обдарованих дітей. Рекомендації батькам обдарованих дітей. Основні проблеми обдарованих дітей (за Л. Холлінгворт) та шляхи їх подолання.

Взаємодія вчителів та батьків щодо розвитку обдарованості дитини.

Змістовий модуль 2 ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ

Тема 5. Зміст, форми та методи навчання обдарованих дітей у закладі освіти.

Навчання, виховання та розвиток природних обдарувань учнів у природничій освіті. Психолого-педагогічний супровід обдарованих школярів. Методика проведення нетрадиційних занять із обдарованими учнями.

Тема 6. Проведення олімпіад і турнірів з обдарованими учнями

Методика проведення олімпіад з природничих предметів. Теоретична і практична складова. Види тестувань. Завдання практичної частини. Етапи проведення олімпіади. Турніри юних фізиків, хіміків, біологів, географів.

Тема 7. Організація наукової роботи з обдарованими учнями

Участь обдарованих учнів у Малій академії наук учнівської молоді. Конкурс науково-дослідницьких робіт. Етапи написання наукової роботи. Проведення експериментальних досліджень. Презентація наукової роботи. Постери. захист науково-дослідницьких робіт.

Рекомендована література

Основна

1. Аніскіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості. К.: Шк. світ, 2005. 128 с. (Б-ка «Шкільного світу світу»).
2. Вінник Н. Психолого-педагогічні підходи до особистісного розвитку інтелектуально обдарованих старшокласників: методичні рекомендації. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 26 с.
3. Гриньова В. М. Обдарованість: суть, види, принципи. *Педагогіка та психологія: зб. наук. пр.* 2010. Вип. 38. С. 4-13.
4. Золотухіна Н. П. Пошук обдарованих дітей та розвиток їхніх здібностей. *Обдарована дитина.* 2014. № 10. С. 7-11.
5. Зоріна О. Виявлення й розвиток обдарованих дітей. *Директор школи.* 2014. № 2. С. 51-57.
6. Кишінько Л. Робота з обдарованими дітьми. Психолого-педагогічні особливості *Директор школи.* 2014. №20. С. 11-22.
7. Макаренко С. Обдарованість як біопсихологічна ознака людини. *Вища освіта України.* 2011. № 4. С. 56-61.

8. Малик Н. Г. Обдарованість як феномен особистості *Шкільний світ*. 2012. № 6. с. 3-7 19.
9. Марінушкіна О. Є., Шубіна Г.В. Організація роботи з обдарованими дітьми в закладах освіти. Х.: Вид.група «Основа»: «Тріада+», 2008. 144 с.
10. Ханзель Ж. І., Сидорська О. Я. Організація роботи з обдарованими дітьми в навчальних закладах. Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», 2013. 208 с.

Допоміжна

11. Богоявленська Д. Б. Складність проблеми визначення обдарованості (Початок). *Обдарована дитина*. 2014. № 9. С. 2-11.
12. Богоявленська Д. Б. Складність проблеми визначення обдарованості (Закінчення). *Обдарована дитина*. 2014. № 10. С. 2-7.
13. Бочарова О. А. Обдаровані діти в Польщі: соціально-педагогічна підтримка : [монографія]. Горлівка : ГДПШМ, 2012. 479 с.
14. Вауліна О. М., Бурилова Є. М. Закордонний досвід у роботі з обдарованими дітьми. *Початкове навчання та виховання*. 2015. №31-32. С. 36-39.
15. Виявлення та підтримка обдарованих дітей. Тренінг для педагогів. *Психолог*. 2014. № 9. С. 18-19.
16. Заячук О. Творчі здібності. Креативність. Обдарованість. *Шкільний психолог*. *Усе для роботи*. 2015. № 4. С. 28-32.
17. Кунгурцева Л. Психологічна допомога обдарованим дітям в умовах школи-інтернату: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 242 с.
18. Лучинкіна А. Психологічні особливості соціалізації обдарованих дітей у віртуальному просторі: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 252 с.
19. Марчук О. О., Шикуча Р. Р. Використання енциклопедій для розвитку інтелектуальної обдарованості дитини в інноваційному процесі інтеграції занять: *Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції «Обдаровані діти - скарб нації»* (18–19 серпня 2021 року, Київ). К., 2021. С. 337-340.
20. Мітлощ А. Психологічні особливості лідерської обдарованості: Концепції, діагностика, тренінги: монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 290 с.
21. Решетникова І. Підвищення якості освіти обдарованих учнів засобами моніторингу. *Завуч*. 2014. № 15. С. 30-40.
22. Рибалка В. Психологія та педагогіка праці особистості: від обдарованості дитини до майстерності дорослого: посібник. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 220 с.
23. Сташко К. Обдарована дитина. Психолого-педагогічний супровід. К.: Шк. світ, 2013. 104 с.
24. Тадеєв П. О. Обдарованість і творчість особистості: Американський підхід: монографія. Тернопіль: Навч. кн.-Богдан, 2008. 240 с.
25. Тарадайник В. Використання інформаційно-соціального середовища розвитку обдарованої дитини: посібник. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 68 с.
26. Яхнова О. Розвиток соціальних здібностей обдарованих учнів. *Сучасна школа*

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. Енциклопедія освіти. URL: <http://www.e-catalog.name/x/x/x?LNG>.
2. Інноваційні технології навчання обдарованої молоді : матеріали ІХ–ї Міжнародної науково-практичної конференції, 7–8 грудня 2017 року, м. Київ. К.: Інститут обдарованої дитини, 2017. 390 с. URL: http://man.gov.ua/upload/news/2017/11_12/Zbirnyk%20konferentsiyi%206-7%20hrudnya.pdf.
3. Обдаровані діти. Форми, методи, робота з обдарованими дітьми URL: <http://novosvit.pp.ua/fenomen-osobystisnoji-obdarovanosti/>
4. Програма «Обдарована дитина» на 2021-2025 рр. URL: <https://tetiivmiskrada.gov.ua/dokumenti/programi-miskoyi-radi/programa-obdarovana-dytyna-2021-2025>.
5. Ревков О. В., Лукашева А. О., П'янкова О. Н. Особливості роботи з обдарованими дітьми в позашкільному навчальному закладі. Збірник «Грані науково-технічної творчості Запорізької області». Запоріжжя, 2017. 45 с. URL: http://www.grani.in.ua/wp-content/uploads/2018/10/visnik1_2017.pdf.
6. Робота з обдарованими дітьми URL: http://pryluky-dnz19.cn.sch.in.ua/metodichna_vitaljnya/obdarovani_diti/

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з деканатом, викладачами і методистами кафедри з приводу проведення навчальних занять і консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікацій з деканатом, кафедрою, викладачами з метою виконання завдань самостійної роботи.

Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПП)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗКб.	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці.	ПРН 6.	Застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасні методики і освітні технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні, для формування в учнів загальних і предметних компетентностей.	МН 1,2, 5, 6, 7, 8, 9.	МО 2, 5, 7, 8.

СК 1.	Здатність до формування в учнів загальних і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.	ПРН 6.	Застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасні методики і освітні технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні, для формування в учнів загальних і предметних компетентностей.	МН 1,2, 3,4,5.	МО 2, 6, 9.
СК 7.	Володіння основами цілепокладання, планування та проєктування процесу навчання й виховання учнів з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і особливих освітніх потреб.	ПРН 6. ПРН11.	Застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасні методики і освітні технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні, для формування в учнів загальних і предметних компетентностей. На основі рефлексії й аналізу передового педагогічного досвіду впроваджувати інновації у власній професійній діяльності та вдосконалювати її впродовж життя.	МН 2, 3,4,5, 6, 8, 9.	МО 4, 7, 9, 1.
СК 9.	Володіння основами цілепокладання, планування та проєктування процесу навчання й виховання учнів з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і особливих освітніх потреб.	ПРН 6. ПРН11.	Застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасні методики і освітні технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні, для формування в учнів загальних і предметних компетентностей. На основі рефлексії й аналізу передового педагогічного досвіду впроваджувати інновації у власній професійній	МН 2, 3,4,5, 6, 8, 9.	МО 4, 7, 9, 1.

			діяльності та вдосконалювати її впродовж життя.		
СК 14.	Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду для підвищення педагогічної майстерності.	ПРН 11.	На основі рефлексії й аналізу передового педагогічного досвіду впроваджувати інновації у власній професійній діяльності та вдосконалювати її впродовж життя.	МН 1, 2, 3,4,5, 6.	МО 4, 7, 9, 1.
СК 8.	Здатність застосовувати сучасні методики та інноваційні технології, у тому числі й інформаційні, у професійній діяльності для забезпечення якості освітнього процесу з курсу природничих наук, біології, фізики та хімії у закладах загальної середньої освіти.	ПРН 6.	Застосовувати набуті знання з предметної галузі, сучасні методики і освітні технології, у тому числі інформаційно-комунікаційні, для формування в учнів загальних і предметних компетентностей.	МН 2, 3,4,5, 6, 8, 9.	МО 4, 7, 9, 1.
		ПРН 12.	Використовувати сучасні досягнення в природничій освіті та наукових дослідженнях у власній практиці на уроках, у позаурочній і позакласній роботі.		

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

МН1 –словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);

МН2 –практичний метод (лабораторні та практичні заняття);

МН3 –наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

МН6 – самостійна робота (розв'язання програмних завдань);

МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

МН8 –проекти.

МН9 – методична «майстерня».

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

МО1 – екзамени;

МО2 – усне або письмове опитування

МО3 – колоквиум,

МО4 –тестування;

МО5 – командні проекти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 –студентські презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;

МО10 –залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота							ІНДЗ	Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
4	6	4	4	4	4	4	10	40	100
Модульний контроль- 10				Модульний контроль- 10					

Оцінювання за видами діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали	Кількість балів
T1	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	3
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T2	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	7
	Виконання завдань практичних занять	4	
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T3	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	4
	Виконання завдань практичних занять	1	
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T4	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	4
	Виконання завдань практичних занять	1	
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Модульний контроль 1	10	10
T5	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій	1	4
	Виконання завдань практичних занять	1	
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
T6	Робота на лекційних заняттях, конспекти	1	4

	лекцій Виконання завдань практичних занять Виконання завдань самостійної роботи	1 2	
T7	Робота на лекційних заняттях, конспекти лекцій Виконання завдань практичних занять Виконання завдань самостійної роботи	1 1 2	4
	Модульний контроль 2	10	10
	ІНДЗ	10	10
	Екзамен	40	40
Разом		100	

Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни.

Рівень знань оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь студентів РДГУ:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких	Достатній (конструктив но-варіативний)	добре	

			незначна.			
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок	Достатній (конструктив но-варіативний)	добре	
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих.	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка

(бали) за практичну діяльність під час практик; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за курсову роботу; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Здобувачам вищої освіти надається право підвищувати свій рейтинг лише шляхом складання іспитів за графіком екзаменаційної сесії.

Політика дисципліни

Організація вивчення дисципліни відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, що складаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо відвідування: відвідування усіх видів занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу (реферат, есе тощо) повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в індивідуальній роботі здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати ще раз індивідуальні завдання, передбачені у силабусі.